

טבלאות של מטבעות ומשקולות שבימי חכמי התלמוד הנחוצות להבין הרבה סוגיות הש"ס

מטבע של נחשת			מטבע של כסף					משקל של כסף					
פרוטה	איסר	פונדיון	גרה, מעה, שתות, דנקא	איסתירא, טרעפיק, סלע מדינה	זו, דינר	1/2 שקל, בקע	שקל (של תורה), סלע צורי בלשון חכמים	מנה (חול), ליטרא	מנה קודש	ככר חול	ככר קודש		
2,764,800	345,600	172,800	86,400	28,800	14,400	7,200	3,600	144	60	2 ^{2/5}	1	ככר קודש, לר"ת	
2,304,000	288,000	144,000	72,000	24,000	12,000	6,000	3,000	120	60	2		ככר קודש, לר"י	
1,152,000	144,000	72,000	36,000	12,000	6,000	3,000	1,500	60	לר"י 30 לר"ת 25	1		ככר (חול)	
46,080	5,760	2,880	1,440	480	240	120	60	2 ^{2/5}	1			מנה קודש, לר"ת	
38,400	4,800	2,400	1,200	400	200	100	50	2					מנה קודש, לר"י
19,200	2,400	1,200	600	200	100	50	25	1					מנה (חול), ליטרא
768	96	48	24	8	4	2	1						שקל (של תורה), סלע צורי בלשון חכמים
384	48	24	12	4	2	1							1/2 שקל - בקע
192	24	12	6	2	1								זו, דינר
96	12	6	3	1									איסתירא, טרעפיק, סלע מדינה
32	4	2	1										גרה, מעה, שתות, דנקא
16	2	1											פונדיון
8	1												איסר
1													פרוטה

לדעת רש"י (כתובות ק"י: בד"ה כתיב) ולדעת התוספות (ב"ב קס"ו. בד"ה אימא), הפונדיון והאיסר הם של כסף. בתוספות (ב"ב צ, מנחות ע"ז, בכורות ה, בד"ה והשקל), נחלקו ר"ת ור"י. לדעת ר"ת, הוסיפו על המטבעות ב' פעמים. בימי יחזקאל הנביא הוסיפו למנה של קודש ועשאוהו כשל 60 שקלים, ובימי חכמים חזרו הוסיפו שתות על השקל (סלע), ועשאוהו גדול כשל 24 גרה (מעה). ולדעת הר"י, בימי יחזקאל הנביא הוסיפו שתות על השקל, ועשאוהו גדול כשל 24 גרה (מעה), אבל מנין השקלים שיש במנה של קודש לא נשתנה, ולעולם הוא 50 שקלים. משקל מחצית השקל כ-192 גרעיני שעורה. ולאחרונה נמצאו מחצית השקל שבזמן בית המקדש ומשקלם כ-7 גרם.

<p>כח הקניה: אתרוג לאכילה שוה 1-2 פרוטות (סוכה ל"ט תוד"ה יותר). קן ציפור (2 פרידות) שוה רובע דינר (כריתות י). קב חטין או חצי קב ככר אפוי שוה מעה (פאה ח' ז). עני נותן לאשתו מלבושים של 50 זוז לשנה (כתובות ס"ד:). שור ונסכיו שוה מנה. עגל ונסכיו שוה 5 סלעים. איל ונסכיו שוה ב' סלעים. כבש ונסכיו שוה סלע. וזה לשון הסמ"ע (חושן משפט סימן פ"ח סעיף ב), ואפשר לומר שבימיהן היו הפירות והקנינים בזול.</p>	<p>ויש עוד מטבעות: 7 דינר = 10 מגרעות ערביא. דינר זהב = 25 דינר כסף. קינטר = 100 מנה או 100 סלע. מסמס = 2 קנטרק = 4 פרוטה. זוז (דינר צורי) = 8 זוז מדינה (דינר מדינה). לרשב"ג: מעה = 3 הדרים = 4 איסר = 6 הנץ = 12 שמיך = 24 פרוטה.</p>
--	--

